...иотека, Варна

Година първа — Брой 15. Варна, Ноемврий 1939 год. Цена 2 лева

Завой

Седмичникъ за култура, изкуство, критика и общественость.

„Единъ день истинската демокрация ще разбере, че революцията като войната е вулгарна и безсмислена, защото и двете сѫ остатъци отъ предисторическа епоха“.

Масарикъ

ЗА КУЛТУРНИТѢ ПРОЯВИ

Тежка и отговорна е задачата на културния деятель. Не по-лека е, обаче, задачата и на тия, които трѣбва да бдятъ надъ всѣка *културна* проява—да следятъ отъ кого и какъ се провежда тя и каква е насоката ѝ. Отъ по-добрата бдителность могатъ да се очакватъ положителни резултати само.

Въпрѣки изключителнитѣ условия. сезона на по-интензивенъ културенъ животъ ще настѫпи. Съ интересъ ще се посрещнатъ: сказкитѣ, беседитѣ, литературнитѣ четения, спектаклитѣ концертитѣ и др. Тоя интересъ на публиката трѣбва да се оправдава. За съжаление това не е винаги. Има случаи когато протеститѣ и възмущенията сѫ необходими и умѣстни. Тѣ сѫ най-добрата възнаграда за „професионалнитѣ културтрегери“, които съ скромната си сѫщность, чакатъ времето си, за да тръгнатъ на длъжъ и на ширъ, не като творци, а като рушители.

Дългъ е на всѣки просвѣтенъ българинъ да открива тия търговци и занаятчии на попрището на културнитѣ прояви, да ги преследва и да пречи на пакостничеството имъ.

„Завой„

Политически дневникъ

Историята нѣма ли да се повтори?

Презъ последно време нѣколко факта съ сѫдбоносни последици увеличиха напрежението. Америка вдигна ембаргото. Оржжейнитѣ фабрики пакъ ще трупатъ несмѣтни печалби. Войната, нещастията на милиони невинни хора, винаги сѫ били обектъ за добри печалби. Тѣ *започпатъ да се трупатъ* вече, въпрѣки ужаситѣ на подводната война, при която много транспортни кервани единъ следъ другъ ще намѣрятъ морско дъно. Не стихнали още адмирациитѣ и протеститѣ по поводъ на това, въ Мюнхенъ избухна адски взривъ и внесе смутъ и покруса. Кои сѫ атентаторитѣ? Споредъ досегашнитѣ разследвания на германската полиция, диритѣ имъ се губятъ въ чужбина.

Истинската война, войната на общата разруха дебне.

Плахо и незабелязано избѣгаха повицитѣ за миръ. Последниятъ *повикъ*, опитъ за посрѣдничество между воюващитѣ, извършенъ отъ Белгия и Холандия свърши съ обща мобилизация. Престарѣлата *максима: да се пази* мирътъ чрезъ силно въоржжение е все още въ сила. По-голѣмата часть отъ неутралнитѣ държави сѫ на бойна нога, готови да защищаватъ интереситѣ си. Тѣ имено сѫ въ центъра на войната. Тѣ и произхождащитѣ отъ тѣхъ противоречия, *жертва на които е днешния* човѣкъ, отъ всички раси, народности и религии.

Войната ще свърши. Преди нейниятъ край вмѣсто Уилсонъ, Рузвелтъ сега може да предложи миролюбиви условия Тѣ нѣма да целятъ освенъ да запазятъ все пакъ интереситѣ преди всичко на ония държави, които дължатъ на разни кредитори... И въ закономѣрностьта на днешния поряджкъ противоречията ще израстнатъ пакъ, грижливо отгледани, за да коронясатъ новъ ужасъ.

Историята ще се повтаря, докато има робуване на материални интереси и слаба воля за тѣхното подчинение на върховнитѣ духовни интереси на човѣчеството.

Г. Веляновъ

Около атентата въ Мюнхенъ

Споредъ последнитѣ съобщения, една специална комисия, натоварена отъ началника на германската държавна полиция г. райсхминистъра Химлеръ **разгледа подробноститѣ по пораженията въ залата.** Отъ събранитѣ материали се вижда, че атентата е подготвенъ отдавна отъ опитни специалисти, които сѫ си послужили съ часовниковъ механизъмъ. Полицията е въ притежание на нѣкои следи, които за сега се пазятъ въ тайна. Шефътъ на полицията г. министъръ Химлеръ обнародва въ всички вестници съобщение съ следното съдържание.

„Следитѣ на престѫпницитѣ, които извършиха атентата водятъ къмъ чужбина. За това се отпущатъ допълнително още 300 хиляди марки въ чужда валута за сведения отъ чужбина, които ще допринесатъ за разкриване на престѫплението. Сведенията трѣбва да се представятъ въ германскитѣ мисии въ чужбина, посолства, легации и консултсва, кѫдето ще стане изплащането на сумата“.

Едно частно лице е дало още 100 хиляди марки за откриване на престѫпницитѣ.

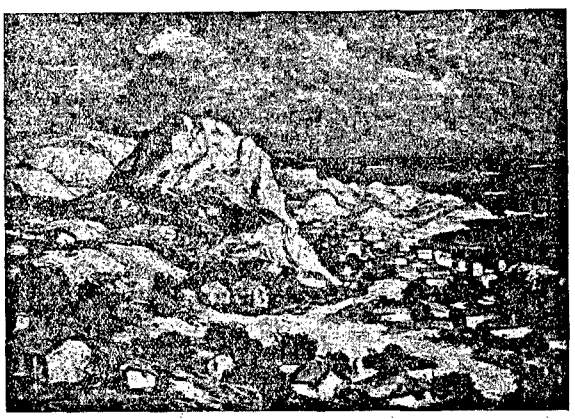

Хр, Каварналиевъ — Балчикъ

Прегледъ на печата

Въ единъ отъ последнитѣ броеве на в Вечерь, П. Г. Зяпковъ пише:

Всестраненъ народенъ напредъкъ — ето едно отъ началата, които „Вечерь“ оповести, че ще следва въ своето обществено и народно служене.

Разумно и хубаво начало. То отправя погледа нависоко и нашироко.

Ако българската интелигенция се ржководѣше винаги отъ това начало, тя не би снела никога погледа си отъ висинитѣ на безспирния националенъ възходъ и не би дала *покой на очитѣ си*, докато тоя възходъ не се почувствува отъ цѣлия народъ.

Но поради редица вѫтрешни и външни условия, началото на всестранния народенъ напредъкъ биваше често забравяно. Нашата интелигенция поради своята недостатъчна още духовна израстналость, биваше често пленявана отъ измамния блѣсъкъ на западно-европейската *материална и техническа* култура. И въ своя захласъ предъ студеното величие на механизирания и динамизиранъ европейски напредъкъ, неговитѣ български поклонници пренасяха съ пълни шепи този материаленъ напредъкъ и по нашата родна земя. И ето че по нея запрепускаха желѣзници, заговориха пощи, телеграфи, телефони и радиостанции, свѣтнаха училища, църкви и театри.

Но въпрѣки всичкия този материаленъ и школско-интелектуаленъ напредъкъ, българския народъ преживѣ много горчиви изненади и сѫдбоносни рискове, които разклатиха силно неговото материално и духовно равновесие, които го много огорчиха и го лишиха отъ значителни културни и национални притежания.

Защо стана всичко това?

Защото нашия народъ се развиваше твърде едностранно, твърде неправилно. Бѣше пренебрегнато началото на всестранното и хармонично развитие на народното битие. Тичахме повече изъ пѫтищата на една чисто материална култура и материализирана до бездушность цивилизация, а забравихме различнитѣ вѫтрешни нужди на живия човѣкъ. Забравихме духовната индивидуалность на българина отъ селото и града, на българина отъ нивата и фабриката, на българина отъ крайградската кѫщурка и голѣмата модерна кѫща въ срѣдината на града.

Забравихме, че въ своята сѫщина животътъ е многостранность и сложность, целесъобразность и хармония, командуваща духовность и подчинена материалность. Но преживянитѣ презъ и следъ свѣтовната война страдания ни напомниха че никой народъ не може безнаказано да пренебрегва тази вѣчна сѫщина на живота.

Л. Н. Толстой

СЕСТРИ

На 3 май 1882 год. отпѫтува отъ Хавъръ къмъ китайскитѣ морета тримачтовия корабъ „Богородица на вѣтроветѣ“. Той разтовари въ Китай, взе оттамъ новъ товаръ, отнесе го въ Буеносъ Айресъ и оттамъ понесе стоки за Бразилия.

Пѫтуване отъ едно мѣсто на друго, повреди, поправки, по нѣколко месеци, затишия, вѣтрове, които често отклоняваха кораба далечъ отъ пѫтя му, приключения и нещастия по морето — всичко това го задържа така, че той четири години плува по чужди морета и едвамъ на 8 май 1886 год. пристигна въ Марсилия съ товаръ отъ ламаринени кутии съ консерви

Когато кораба тръгна отъ Хавъръ, на него бѣха капитанътъ, помощникътъ му и 14 матроси. Презъ пѫтя единъ матросъ умрѣ, четирима пропаднаха при бури и само 9 души се върнаха живи въ Франция. Вмѣсто пропадналитѣ матроси наеха двама американци, единъ негъръ и единъ шведъ, които намѣриха въ една кръчма въ Сингапуръ.

Свиха платната на кораба и завързахана кръстъ вѫжетата на мачтата. Приближи единъ параходъ влекачъ и съ пухтене измъкна кораба до линията на другитѣ кораби. Морето бѣ тихо и едвамъ едвамъ се плискаха вълнитѣ отъ брѣга, леко полюлявани отъ тихъ вѣтрецъ. Кораба се изправи въ линията между многото кораби отъ всички краища на свѣта — отъ всички размѣри, форми и принадлежности. „Богородица на вѣтроветѣ“ стоеше между една италиянска ладия и единъ английски корабъ, които се отмѣстиха, за да дадатъ мѣсто на новия си другарь.

Следъ като се разправи съ митнически и пристанищни чиновници, капитана даде отпускъ на половината отъ екипажа за цѣлата нощь.

Бѣше лѣто и нощьта бѣ топла. Марсилия цѣлата освѣтена, миришеше на храна отъ кухнитѣ и ехтѣше отъ говоръ, тропотъ отъ коли и весели викове.

Матроситѣ отъ кораба „Богоридица на вѣтроветѣ“ четири месеци не бѣха слизали на суша и сега, като стѫпиха на брѣга, боязливо по двама, тръгнаха неувѣрено, като чужди, отвикнали отъ градоветѣ, хора. Тѣ се оглеждаха и душеха близкитѣ около тѣхъ хора, като че търсѣха нѣщо. Четири месеци тѣ не бѣха виждали жени... Най-напредъ вървѣше Селестинъ Дюкло, — здравъ и пъргавъ момъкъ. Той винаги водѣше другаритѣ си когато слизаха на брѣга. Той умѣеше да намира хубави мѣста, умѣеше и да се *отърве когато* трѣбваше, избѣгваше кавгитѣ, каквито често се случваха когато матроситѣ слизатъ на брѣга; но ако все пакъ неизбѣжно се завържеше кавга, той никога не напущаше другаритѣ си и умѣеше да се защити.

Дълго матроситѣ се лутаха изъ тъмнитѣ улици, *които като* притоци се спускаха къмъ морето, и отъ които се носѣше тежъкъ дъхъ отъ сутеренитѣ и кухнитѣ. Най-после Селестинъ избра една тѣсна уличка, въ която горѣха надъ вратитѣ фенери и влезе въ нея. Матроситѣ, които се хилѣха и тананикаха, вървѣха подиръ него. На боядисанитѣ матови стъкла на фенеритѣ имаше грамадни цифри.

Подъ низкитѣ врати седѣха на сламени столове жени съ престилки. Щомъ видѣха матроситѣ, тѣ наскачаха и като имъ преграждаха пѫтя на улицата, ги запримамваха къмъ своитѣ вертепи.

Отъ време на време въ дълбочината на нѣкое коридорче неочаквано се разтваряше вратата и отъ нея се показваше полусъблечена жена съ груби шалвари, съ кѫса пола и черенъ кадифянъ нагръдникъ.

— Ей, красавци, елате! — викаше тя отдалече и [illegible] изтичаше сама, ула[illegible] нѣкого отъ матроситѣ и го дъ[illegible]ше съ всички [illegible] или къмъ [illegible]

Немо.

„Искамъ да живѣя“

„Искамъ да живѣя“, е повикътъ на днешното общество, на днешниятъ човѣкъ. „Искамъ да живѣя“! Дали чрезъ експлоатация, спекула, измама, дали чрезъ честенъ трудъ, добросъвестность, истина, това за съвременнитѣ хора, за съвременния свѣтъ, нѣма почти никакво значение.

Животътъ е борба, диво съревнование на единъ срещу всички, жестока война за лично преуспѣване. Какво отъ това, че въ тази борба ще паднатъ много жертви, че ще трѣбва да се лѣятъ рѣки отъ сълзи и отъ кърви? Искамъ да живѣя, да изградя собственното си благоденствие, собственното си благополучие въ тяжесть и въ ущърбъ на свѣта на другитѣ.

Трѣбва, съ всички срѣдства, да се наредя въ живота, колкото може по-добре, да обезпеча бѫдниниитѣ си, битието си. Нуждни ми сѫ сигурность, спокойствие, силна храна, чистъ въздухъ, топълъ и уютенъ домъ, комфортъ. Ще трупамъ, прочие, блага, пари. Ще си купя кѫща, мебели, грамофонъ, радио, автомобилъ, жена... Ще създамъ семейство, поколение, каста, деца, които ще наследятъ положението ми, привилегиитѣ ми.

Трѣбва ми „жизнено пространство“, териториални завоевания. Не за постигане на нѣкакви общи национални идеали, или за прилагане нѣкои важни социални реформи отъ които ще се ползуватъ много хора, безъ да се онеправдаватъ други, искамъ азъ тѣзи нѣща. Не. Трѣбва да се разшири, преди всичко, търговията на дюкяна ми, алъшвериша на бакалницата ми, трѣбватъ ми пазари, „хинтерландъ“.

Какво отъ това, че за постигането на тѣзи мои собственни „идеали“, лични, котерийни смѣтчици, ще трѣбва да се дадатъ много жертви, безъ да се поправи отъ това общото положение? Интересува ме само моя животецъ, погледнатъ презъ призмата на егоцентричния ми индивидуализъмъ.

Искамъ да живѣя, господа, разберете! Не мога иначе! Да не мислите, че ще живѣя за да бѫда полезенъ на другитѣ, на обществото, за да творя? Азъ съмъ реалистъ, практикъ, гледамъ право на живота. „Общото“ и други подобни „утопии“ и „абстракции“ не ме интересуватъ. Азъ съмъ артистъ въ живота. Живѣя за да живѣя. Правя изкуство за изкуство.

* * *

Не живѣе, обаче, тозъ който мисли изключително за себе си, за своя егоизъмъ, той е живъ трупъ, мъртвецъ!

Вѣрно е. че животътъ е craналъ невъзможенъ и че много трудности и страдания сѫ постлани по неговия пѫть. Вината, обаче, за това трѣбва да се търси въ самото устройство, преди всичко икономическо и социално, на днешното общество. Съвременници сме на найострия завой въ историята на човѣшкитѣ общества, на една смѣна на едни социални форми съ други. Конфликтитѣ и катаклизмитѣ сѫ неминуеми. Живѣемъ въ една колкото бурна, толкова и героична епоха. И колко жалки и колко смѣшни изглеждатъ всички онѣзи дребни човѣчета, чиито идеалъ е да наредятъ и запазятъ само себе си. **Трѣбва да бѫдешъ готовъ не само да живѣешъ достойно, но и да умрѣшъ, ако е нуждно, за постигането на по-възвишени идеали!** Новото не идва току тъй, отъ само себе си. То настѫпва съ родилни болки, следъ дълги и упорити борби, презъ милионъ препятствия, които не така лесно се преодоляватъ. Голготата презъ която минава, днесъ, човѣчеството е безкрайно мѫчителна. Наистина животътъ е пъленъ съ страдания. **Но, то, страданието осмисля живота, то ражда новитѣ скрижали, новитѣ херои, носители на новото, на стихийното, на буйното!**

Трѣбва да живѣешъ съ общото темпо на живота, да страдашъ и да се боришъ заедно съ всички. Да не стоишъ затворенъ въ черупката си като охлюва.

Трѣбва да бѫдешъ истински борецъ. Но не борецъ за „лично“ преуспѣване, „лично“ щастие, а борецъ съ будна съвесть, чийто пулсъ да трепти съ пулса на всички онеправдани, на всички роби, на всички борци за извоюване на **общото щастие** и за възтържествуване на правото по цѣлата земя. Бори се и живѣй! Погледни на живота съ отворени широко очи и съ открито ясно чело. Дигни глава високо, отправи юмрука си и го стовари срещу всичко тъмно и недостойно.

Трѣбва да станешъ носитель на знамето на Правдата, да възстанешъ противъ всички обществени неджзи, ди изтривашъ люти майчина сълзи, да стопляшъ невинни детски души, за да бѫдешъ достоенъ да носишъ името човѣкъ!

Абонирайте се за в. „Завой“

Годишенъ абонаментъ 80 лв.

Шестмесеченъ — 50 лв.

КОСТА ТРАЯНОВЪ

ЛЕГЕНДИ И СКАЗАНИЯ

Петрова крепость

Тамъ, кѫдето буйнитѣ води на прочутитѣ Девненски извори, се вливатъ въ приказнокрасивото езеро, посрѣдъ хлѣбородната равнина, оросена съ потьта на своитѣ трудолюбиви чеда, самотно се издига скалисто възвишение съ развалини на стара българска крепость. Тамъ, нѣкога е имало голѣмъ военենъ станъ, съ високи дебели стени и бойни кули, а сега има само величави останки отъ едно велико минало. Въ тая яка твърдина безстрашни предъ смъртьта бранници, сѫ показвали чудеса отъ храбрость и юначество. Тя знае волнитѣ орди на славнитѣ български ханове върху неукротимитѣ коне на степьта и великото епохално дѣло на първитѣ ни царе, защото е рожба отъ онова време. Построена по подобие на крепостьта Мундрага върху Кюлевченското плато съ Мадарския конникъ, тая крепость е просѫществувала до похода на кралъ Владиславъ срещу турцитѣ, при който походъ бива разрушена до основи, следъ една кървопролитна и победоносна битка на полския рицарь. Това е всичко, което ни казва историята за нея, но иначе преданието свързва много случки и събития съ далечното ѝ минало.

Когато изгрѣлъ кървавия азиятски полумесецъ на полуострова и една следъ друга взели да падатъ въ рѫцетѣ на друговѣрцитѣ земитѣ на разпокѫсаното българско царство, само тукъ-таме шепа родолюбиви бранници, начело на нѣкой вѣренъ болярinъ, сѫ давали последенъ отпоръ срещу врага. Такъвъ отпоръ е дала и тая крепость при неизвестния но храбъръ болярinъ Петъръ Той билъ управитель на крепостьта и главнокомандващъ на силна войска, обаче, подъ влиянието на настаналото разложение въ държавата се обявилъ за независимъ владетель. А въ това време едва устоявала още непревзета Бдинската крепость подъ личното рѫководство и управление на царь Иванъ Шишманъ, който успѣлъ да омилостиви султанъ Мурадъ като му далъ за жена сестра си Тамара и сталалъ неговъ васалъ. Но това не продължило за дълго. Сърбитѣ убили Мурада и следъ него се качилъ на отоманския престолъ синъ му Баязидъ, който предприелъ окончателно завладяване на всички български и сръбски земи. Многочислена войска обсадила тогава крепостьта, но тя не паднала безъ съпротива.

Презъ една тъмна злокобна нощь, турцитѣ накрали въ подножието на възвишението буйни огньове и около тѣхъ се гаврили съ пленените българки, а защитницитѣ на крепостьта уморени отъ лютия неравенъ бой, превързвали раненитѣ и погребвали убититѣ въ общъ гробъ. Всѣки билъ занятъ съ непосилна работа и никой не мигналъ презъ цѣлата нощь предъ неизвестностьта за утрешния день. Силна стража будно бдѣла по крепостнитѣ стени и бойни кули, въ случай, че бѫдатъ изненадани отъ нѣкое ново нападение. Войводитѣ начело съ великия болярinъ следъ всѣки бой се събирали на военենъ съветъ и всѣки пѫть вземали едно и сѫщо решение, че до единъ ще умратъ, но никой нѣма да се предаде живъ на турцитѣ. Тѣ виждали тѣхнитѣ звѣрства и неутолима жажда за мъсть горѣла въ юначнитѣ имъ гърди. Вече три дни юначнитѣ защитници отблъсквали съ успѣхъ всички дръзки нападения. Жертви давали и двета страни, но българитѣ намалявали следъ всѣки бой, а турцитѣ все повече се увеличавали съ нови подкрепления.

На следния день преди още зората да зазори, въ многочисления станъ на турцитѣ настанало голѣмо раздвижване. Ясно било, че тѣ се готвѣли за решителенъ ударъ, който се надявали да бѫде последенъ и победоносенъ, защото самъ завоевателя на одринската крепость Лала Шахинъ, поелъ рѫководството на обсадата. Конници препускали насамъ-натамъ съ важни разпоредби и строги повѣли за предстоящия бой. Пешеходци въоржжени съ тежки боздугани и остри ятагани и ханджари се нареждали въ боенъ редъ. Всички били на кракъ въ трѣскави приготовления. Но и защитницитѣ на крепостьта не останали безучастни. Накацали като орли по стенитѣ тѣ били готови да посрещнатъ всѣки ударъ съ ударъ. Найсетне билъ даденъ бойния сигналъ и турския табуръ предприелъ повсемѣстно нападение. Дълги, тежки боздугани се размахвали въ въздуха ту отъ едната, ту отъ другата страна и остри ятагани се кръстосвали лице срещу лице. Тѣ съсъкали като отровни змии и умъртявали при всѣки ударъ или причинявали смъртоносни рани. Първитѣ редици на нападателитѣ, които се катеряли като котки по стенитѣ съ захапани въ уста ханджари, бързо оредѣвали но тутакси бивали попълвани съ други. Отъ крепостьта падали труповетѣ на убити и ранени и се смѣсвали съ убититѣ и ранени турци. Нечовѣшки вой, адски стенания и диви викове се носѣли отвредъ, примѣсени съ тъпия звънъ на оржжията, а локви кръвь жадно се попивали отъ нагорещената земя. Въ крепостьта напрежението достигнало своя връхъ, когато ведно съ живитѣ взели участие въ неравния бой и мъртвитѣ. Останалитѣ безъ оржжие защитници, посрѣщали всѣки пристѫпъ на врага съ труповетѣ на своитѣ бойни другри. Самъ болярина Петъръ, раненъ на нѣколко мѣста, ходѣлъ навсѣкжде изъ крепостьта да помага, въпрѣки ранитѣ си, или само да всѣва куражъ съ присѫтствието си.

Тъй и това нападение на турцитѣ било отбито, обаче, защитницитѣ на крепостьта съвсемъ оредѣли и вече взели да се броятъ на пръсти. Въ най сѫдбоносния моментъ тѣ били подпомогнати отъ своитѣ жени и деца за да не бѫдатъ пленени. Сега убититѣ останали непогребани, а раненитѣ — непривързани. Орляци хищни врани стръвно кълвѣли полуразложенитѣ тѣла. Съ своето зловещо грачене тѣ всѣвали ужасъ, но заглушавали воплитѣ и стенанията на раненитѣ. И въ това трагично и безисходно положение умрѣлъ отъ ранитѣ си болярина Петъръ, тъкмо тогава, когато неговия животъ билъ нуженъ на всички. Тая смърть разколебала духоветѣ, които и безъ това били изтерзани отъ смъртна умора и непоносима жажда, но никой не дръзналъ да спомене за предаване на крепостьта. И последната капка вода свършила, а слънцето сякашъ пръскало огънь отъ небето. Жаждата давѣла до лудость мнозина. Едни взѣли да пиятъ кръвьта на раненитѣ, а други сами се хвърляли въ пропастьта отъ високитѣ крепостни стени. Общо отчаяние настанало тогава и всички се събрали да обмислятъ начинъ за спасение. Никакъвъ другъ изходъ нѣмало, освенъ да се предадатъ. Но следъ туй пакъ ги чакали мѫчения и смърть. Затова решили да прибѣгнатъ до хитрость.

Вечерьта накарали една слѣпа и глуха баба да бие тъпанъ за атака. При тоя необичаенъ тревоженъ сигналъ турцитѣ съсрѣдоточили всичкитѣ си сили около входоветѣ на крепостьта, а презъ това време уцѣлѣлитѣ защитници успѣли да избѣгатъ презъ нѣкакъвъ

Следва на 4 стр

тата. Тя се впиваше въ него като паякъ, който влачи двойно по-голѣма отъ него муха. Момъкътъ даваше слабъ отпоръ, а останалитѣ се спираха и гледаха какво ще стане. Селестинъ Дюкло викаше:

— Не, тука не влизай! Понататъкъ!

Момъкътъ изпълняваше заповѣдьта му и съ сила се изтръгваше отъ жената. Матроситѣ отминаваха по-нататъкъ, изпратени отъ циничнитѣ ругатни на жената. На дигнатия шумъ по цѣлата улица изкачаха други, нахвърляха се върху тѣхъ и съ пресипнали гласове хвалѣха стоката си. Така тѣ отиваха все по нататъкъ и по-нататъкъ. Нарѣдко срѣщаха ту войници, които удряха съ шпоритѣ си, ту самотенъ еснафъ или [illegible], които се промъкваха въ по[illegible]ато мѣсто. По другитѣ улици сѫщо свѣтеха такива фенери, но матроситѣ отиваха все по-нататъкъ и по-нататъкъ, презъ вонещата поляна, която се стичаше изподъ кѫщитѣ. Но ето Дюкло се спрѣ до една кѫща, по-хубава отъ другитѣ и поведе тамъ момчетата си.

* * *

Матроситѣ седнаха въ голѣмата зала на кръчмата. Всѣки отъ тѣхъ си избра другарка и вече не се отдѣли отъ нея презъ цѣлата вечерь — такъвъ бѣ обичаятъ въ кръчмата. Три маси бѣха съединени една съ друга и около тѣхъ бѣха насѣдали матроситѣ съ женитѣ, а следъ гуляя станаха и отидоха съ тѣхъ горе. Дълго и силно тропаха тежкитѣ обуща на двайсеть крака по дървенитѣ стѫпала до като минаха презъ едни тѣсни врати и се разпръснаха по отдѣлни стаи. После пакъ слизаха долу, пакъ се качваха горе.

Настѫпи умора отъ продължителния гуляй. Цѣлата шестмесечна заплата отиде до четири часа. Къмъ 11 часа всички бѣха пияни до забрава и съ налѣни отъ кръвь очи крещѣха несвързано безъ сами да знаятъ за какво. Единъ пѣеше, другъ викаше, трети удряше съ юмруци по масата, четвърти се наливаше съ вино. Селестинъ Дюкло седѣше срѣдъ другаритѣ си. До него седѣше една едра дебела, червенобузеста жена. Той бѣ піянъ не по-малко отъ другитѣ; и въ неговата глава бродѣха несвързани мисли Той се разнежи и помисли какво да заговори съ другарката си. Но мислитѣ му като чели само се показваха и мигновено изчезваха. Той неможеше да ги улови да си ги спомни и изкаже.

Смѣеше се той и говорѣше:

— Тъй, тъй... тъй... А отдавна ли си тука?

— Шесть месеци, — отвърна жената.

Той кимна глава, като че удобряваше това.

— Е, какво, добре ли ти е? Тя помисли.

— Привикнахъ. Нали все нѣкакъ трѣбва да се живѣе. Все по-леко е отколкото да съмъ слугиня или перачка.

Той пакъ поклати глава, като че и това удобряваше.

— И ти не си ли тукашна?

Тя поклати отрицателно глава.

— Отъ далече ли си?

Тя кимна.

— А отъ кѫде си?

Тя помисли като да си припомняше.

— Отъ Перпинянъ съмъ — проговори тя.

— Тъй, тъй — продума той.

— А ти, какво, морякъ ли си? — попита тя.

— Да, морякъ съмъ.

— Е какво, отъ далече ли идете?

— Да доста отъ далече. Нагледахме се на всичко.

— Сигурно свѣта сте обиколили?

— Не веднажъ, а току речи два пѫти го обиколихме.

Тя като че размисляваше, като че искаше да си спомня за нѣщо.

— Ами много кораби ли срещахте?

— Разбира се

— Не сте ли срещали „Богородица на вѣтроветѣ“? Има единъ такъвъ корабъ.

Той се почуди, че тя назова неговия корабъ и реши да се пошегува.

— Какъ не, срещнахме го миналата недѣля.

— Ама вѣрно ли? — попита тя и прибледня.

— Вѣрно.

ДУМАТА НА КОМПЕТЕНТА

Георги Ив. Поповъ

Предпоставка на кооперацията

(Продължение отъ бр. 14)

Но все пакъ кооперацията не може да отиде решително противъ сжществуващитѣ условия на кредита. Сжщото е и съ производителната кооперация. Ако и въ основата си тя реши телно да се отличава отъ частното производително предприятие, нейната дейность все пакъ ще се обуславя въ голѣма степень отъ порядкитѣ и условията въ съответнитѣ на нея частни предприятия. Колко примѣри имаме на преждевременно загиване на кооперации само за това, че тѣхнитѣ ржководители сж били лишени отъ едно реално познаване на околнитѣ условия или пъкъ сж ги пренебрегвали! Нека не бждемъ криво разбрани. Не искаме да кажемъ, че кооперацията трѣбва чисто и просто да се нагоди къмъ сжществуващитѣ условия въ стопанството и да не се отличава отъ частнитѣ предприятия. Тръгнала по тоя пжть, тя вече изгубва своето качество като кооперация. Разбираме съчетанието на поставенитѣ въ основата на кооперацията принципи, на кооперативния идеалъ съ конкретно даденитѣ условия. Въпрѣки всички несгоди тя трѣбва да запази своята сжщность и, вдъхновена отъ кооперативния идеалъ, идеалъ, да се промъква всрѣдъ всички препятствия въ живота, да не измѣня своята сжщность и да отива къмъ усъвършенствуване. Оставяйки винаги, кооператори, кооперативнитѣ дейци никога не трѣбва да се отдалечаватъ отъ катадневнитѣ нужди и влияния и да направляватъ своята дейность съобразно съ тѣхъ. Въ живота нѣма дребно и едро. Всѣко събитие, всѣко действие оказва своето влияние и за това не трѣбва да избѣгва отъ погледа. Това съгласуване на кооперативния идеалъ, на основнитѣ кооперативни принципи съ повелитѣ, условията на реалната стопанска и обществена обстановка е една отъ най-труднитѣ, но затова пъкъ най жизненитѣ задачи на кооперативнитѣ ржководители и служители. Само по пжтя на тоя компромисъ ще се осигури здравия успѣхъ на кооперацията.

Афоризми и парадокси

Щомъ истината е жестока, любовьта не може да бжде истинска.

Знанието е сила, но и вѣрата е сила, затова най-силенъ е, който вѣрва въ силата на знанието.

ДВА СВѢТА

О, да, това е сжщата Стаматова Елена,
съученичка моя отъ детинство,
която гувернантката й назоваваше
„*Helène*“.
Сé тоя строенъ станъ,
сé тази хубава походка на сърна...

Като сега си спомнямъ оня день,
кога за първи пжть благоговѣйно
азъ седнахъ на чина до нея...
Стори ми се като прекрасна фея
съсъ своитѣ ахатови очи.
Разглеждахъ снѣжнобѣлитѣ ржце
и оттогава нѣмахъ друга цель,
освенъ да се сближа съсъ нея.
Капризи на детинското сърдце...

И ето... Сжщата Стаматова *Helène*,
която пишеше „рисувайте“съ е—двойно..
Тя бърже мига, иска да си спомни,
най-после ме позна и спрѣ до менъ,
подаде си гантиранитѣ пръсти.
съсъ жестъ, като че ли благоволява...
— О, колко много си се промѣнила,
не си ти — сякашъ друга... —
Говори тя, като изяжда р-то:
— А нѣкога не бѣше хичъ загубена...
Азъ помня още твоитѣ реферати...

И две ахатови стрели пронизаха
оскубаната овча кожа
на моето износено палто.

— Живота... туй е то... —
добави философски тя... и дрѣпна
по-близо свойто породисто куче.
— А продължавашъ неуморно да си пишешъ...—
привършва тя и състрадателно въздиша.

Единъ младежь мина, погледна я,
поспрѣ се до витрината –
и зафлиртуваха съ очи.
И грозниятъ кафявъ булдогъ,
като настжпенъ почна да квичи.
потегли тънката верижка истерично
и зафлиртува съ уличния песъ...
—*Here, Bexy!* –скара се *Helène* —
бжди приличенъ! —
и нервно дрѣпна кучето въ краката си.

Кжде се движишъ ти сега?
По балове не ходишъ...
На ски не съмъ те виждала...
Тя сви яката си съ ржка
и дъхъ на „Ориганъ“
разнесе нейното палто отъ скжпа кожа.

О, тая руса хубава главица
е сякашъ месечна програма
за най-разнообразни удоволствия...
Или справочно нѣкакво бюро...

— Научихъ се, че Велева Лиляна
живѣла невѣнчана
съ нѣкакъвъ си електротехникъ...
И въ мигъ
Наведе своитѣ очи, смълчана...
тъй възмутенъ бѣ нейниятъ моралъ.

Камбаната звъни. Купъ богомолци
съсъ лакти си проправятъ пжть напредъ.
Препълнена е черквата. Ще причистяватъ.
И моята *Helène* отива тамъ...
Съ милионитѣ, що баща ѝ даде
си купи самозванъ американски инженеръ...
— Мжжътъ ми искаше да стана протестантка,
но азъ не се подадохъ... не...
— Самодоволно заявява хубавата дама,
на свойта черква вѣрно, вѣрно чадо..
И азъ си спомнямъ много други сутрини,
когато дветѣ идвахме насамъ,
излизахме съсъ нафура въ ржка
или съсъ китница светенъ босилекъ...

Но мислитѣ ми изведнъжъ пропжди
единъ изряденъ господинъ съ бомбе..
— *Bonjour, madame...* — изсвири той презъ зжби
и счупи кръстъ предъ дивната *Helène*.
—Французинъ, инженеръ.. прошепна тя смутено
и бърже се сбогува съ менъ.

Изгледахъ, какъ, забързалъ следъ нея,
се спъваше съ верижката на кучето.

Кой бѣше този *bel ami*-не зная,
не искахъ да науча,
но съ него тя се спусна по алеята...

За другитѣ да мисля лошо азъ не смѣя,
но туй, че тя занемари за него
причастието си,
наистина, не е ли изненада?

И ако нѣкога затуй *Helène* отиде въ ада,
едничкиятъ виновникъ подъ това небе
ще е галантния френски инженеръ
съ бомбе.

Мария Грубешлиева

НАШИ И ЧУЖДИ БЕЛЕЖКИ

За насоката на единъ стремежъ

Въ областьта на всестраннитѣ ни културни прояви се забелѣзва единъ осмиленъ стремежъ къмъ българския битъ.

Търсятъ се и се намиратъ изъ неговитѣ глжбини-ценности, които уползотворени въ градежа на българската култура ѝ даватъ здрава и чиста спойка. Предпазватъ я сжщо така отъ чужди влияния, отъ тѣхнитѣ белези и отпечатъци и прекарването на криворазбрани модернистични тенденции и увлѣчения.

Тукъ му е мѣстото да отбележимъ отрадния фактъ, че отъ известно време насамъ, въ програмитѣ на българскитѣ радиопредаватели, въ това число и радио Варна, народната пѣсень е на лично мѣсто. Старата, характерна народна пѣсень, която възкресена намира вече своитѣ тълкуватели и изпълнители, е въ центъра на тоя стремежъ.

Въ областьта на литературата можемъ да забележимъ сжщото. Освенъ известнитѣ вече битови писатели, доста млади гакива, търсятъ бита, не като случаенъ сюжетъ, а като сжщность на творчеството си.

Подъ знчка на тоя стремежъ е и българската драматична литература. Въ нея, обаче бита отъ по-ново време е помалко отраженъ, при всѣ че оправдателни причини за това липсватъ, освенъ все пакъ леснината, сюжета да се движи винаги въ епохата на възъждането и на последвалитѣ го борби за свобода.

Изобразителното изкуство на свой редъ, и то не прави изключение. Най-добритѣ ни майстори и днесъ сж вѣрни на бита. Между нѣкои отъ по младитѣ пъкъ, се забелязва между другото, интересъ къмъ изкуството на старитѣ майстори-резбари, чиито съвършенство създаде цѣли школи.

Днесъ живѣемъ въ размирно време. Само силнитѣ народи сж сигурни за себе си. Подхраненъ, стремежа на културнитѣ ни дейци къмъ бита, нѣма друга задача освенъ да укрепява българщината въ собственитѣ и крепости.

Стоянъ Дичевъ

КНИГОПИСЪ

Получи се въ редакцията ни новата социална пиеса на Хершковичъ и Бѣлчевъ — „Хора между две войни“. Доставя библиотека „Народна сцена“ „Пиротъ“ 16 — София. Цена 40 лева.

— Не лжжешъ ли?
— Ей Богу! — закълна се той.
— Е, ами не видѣ ли тамъ Селестинъ Дюкло?
— Селестинъ Дюкло? — повтори той очудено и се изплаши дори. Отъ кжде тя знае името му?
— Нима го познавашъ? попита той.
Като че и тя се изплаши.
— Не, не азъ, а една жена тука го знае.
— Каква жена? Отъ това заведение ли?
— Не, но наблизо?
— Но кжде наблизо?
— Че не е далеко.
— А коя е тя?
— Една проста жена, сжщо такава, каква съмъ азъ
— А защо ѝ трѣбва това?
— Че откжде да знамъ Мо же да му е съселянка.
И двамата се погледнаха въпросително,

— Бихъ желалъ да видя твя жена. — Каза той.
— Че защо? Искашъ да ѝ кажешъ ли нѣщо.
— Да ѝ кажа...
— Какво ще ѝ кажешъ?
— Ще ѝ кажа, че съмъ срещалъ Селестинъ Дюкло.
— А наистина ли си виждалъ Селестинъ Дюкло? Той живъ ли е, здравъ ли е?
— Здравъ е. Защо питашъ?
Тя замълча. После, като събра мислитѣ си, каза тихо:
— А кжде отива „Богородица на вѣтроветѣ“?
— Кжде отива ли? Въ Марсилия.
— Истина ли? — извика тя.
— Истина.
—И ти познавашъ ли Дюкло?
— Нали ти казахъ вече че го познавамъ.
Тя се замисли.
— Да така, така е много добре! — тихичко каза тя.

— Ами защо ти е той?
— Ако го видишъ кажи му... не, не трѣбва.
— Но какво?
— Нищо, нищо.
Той я гледаше и се все повече и повече го обхващаше нѣкаква тревога.
— Ами ти знаешъ ли го? — попита той.
— Не, не го знамъ.
— Тогава защо ти е?
Тя не отговори, а изведнажъ скочи, изтича къмъ тезгяфа задъ който седѣше господарката, взе единъ лимонъ, разрѣза го, изтиска сока въ една чаша после наля тамъ вода и подаде на Селестина.
— Вземи и го изпий! — каза тя и седна, както преди бѣ седнала на коленетѣ му.
— А това защо е? — попита той като взе чашата съ лимонената вода.
— За да изтрезнѣешъ. Пос-

ле ще ти кажа. Сега пий.
Той пи и изтри съ ржкавъ устнитѣ си
— Е, говори, азъ слушамъ.
— Но ти нѣма да му кажешъ че си ме видѣлъ и нѣма да му кажешъ отъ кого си чулъ това което ще ти разкажа сега.
— Е добре, нѣма да му кажа.
— Закълни се!
Той се закълна.
— Бога ти?
— Бога ми!
— Тогава кажи му, че баща му умрѣ, и майка му умрѣ. Братъ му сжщо умрѣ. Огница ги умори. Въ единъ месецъ и тримата ги свали въ гроба.
Дюкло почувствува че цѣлата му кръвь се събра въ сърдцето. Нѣколко минути той стоя безмълвенъ, като че незнаеше какво да каже, а после едвамъ промърмори:
— И ти сигурно ли знаешъ това?

— Сигурно.
— Кой ти го каза?
Тя сложи ржце на раменетѣ му и го погледна въ очитѣ:
— Закълни се че никому не ще кажешъ.
— Заклевамъ се, Бога ми!
— Азъ съмъ му сестра...
— Франсоаза! — Извика той.
Тя го погледна втренчено и тихо, едвамъ помръдна съ устни, почти безмълвно.
— Значи ти си — Селестинъ?
Тѣ не помръднаха, замрѣха загледани единъдругъ въ очитѣ.
А около тѣхъ всички останали ревѣха съ пияни и прегракнали гласове. Звънътъ на чашитѣ, плѣскането на ржце и пронизителния писъкъ на женитѣ се сливаха съ звуцитѣ на пѣснитѣ.
— Но какъ стана това? — тихо, тъй тихо, че тя едва разбра думитѣ му, проговори той.
Очитѣ ѝ изведнажъ се на-

Завой

Редакторъ-стопанинъ Стоянъ Дичевъ Гл. ред. Д-ръ Кирилъ Йордановъ

П. К. ЯВОРОВЪ

1877 — 1914

Единъ отъ най-голѣмитѣ поети, които сж се раждали подъ българското небе. Поетъ съ необятна творческа интуиция, която оплодена отъ вихрено въображение, създаде **„Без съници“ и „Прозрения“**, върхове, до които българската лирика рѣдко ще се домогва. Както свѣткавицитѣ опрѣснѣватъ въздуха, така и Яворовъ, подобно на свѣткавица, се втурна въ нашата поезия, за да я освежи, да катурне камънитѣ на установени синури. И тя се разлѣ по нови, непознати дотогава области, въ които изникна богата жетва. Влиянието на Яворовъ е толкова по-голѣмо, защото той бѣше първиятъ, който не само тематически-неговата поезия далечъ надхвърли посрѣдственото поетизиране за предметитѣ и нѣщата отъ реалния свѣтъ — но и чисто формално обогати стихотворчеството. Той счупи шаблона на ритмо-поетичнитѣ канони и неговиятъ стихъ прозвуча ту плавенъ, и музикално-ритмиченъ, ту гнѣвно съскащъ, ту удрящъ като чукъ връзъ наковалня. Яворовъ, като никой предъ и следъ него, погледна въ себе си. Погледна съ голѣмото прозрение на слѣпъ ясновидецъ въ своята многолика душа, която носѣше въ себе си дороветѣ на вѣчностьта. Макаръ че въ много негови пѣсни гърми протеста срещу социалната непревда, макаръ че той, подтикванъ отъ будно социално чувство, често взема страната на приневоленитѣ и обиденитѣ, все пакъ това сж случайии набѣзи на творческото му вдъхновение. Онова, което ще остане най-характерно за него, **е вихърътъ**, породенъ отъ сблъскването на неговата тревожна мисъль и пламтящо като адски огънь чувство, въ който непристано кржжи душата му; **стихията** на съмнението; **индивидуалниятъ** копнежъ, който е радость и мжка едновременно; **раздвоението** между вѣчния гладъ на платьта и стремежа къмъ чистота; кошмарнитѣ съновидения и чувството за грѣховность. И въ безсънитѣ нощи на този неспокоенъ духъ, измжчванъ отъ парливитѣ загадки, противорѣчия и въпроси, на които никой не може да даде отговоръ, се ражда често бунта, негли срещу разкжсването между небето и земята, духа и материята, или роденъ отъ умората въ чаканетъ на „очаквания“ день Яворовъ живѣ въ едно тревожно време. И самъ, белязанъ съ единъ тревоженъ духъ, изпепели сърдцето си въ него. Неговата душа, запленена отъ сфинксовитѣ тайни и мисъльта му, залутана въ лабиринтитѣ на противоречията и съмненията, позна **самотната предопределеность на гения**. И той, изоставенъ отъ всички, заклейменъ съ едно ужасно престжпление, подири спасение въ самоубийството.

Яворовъ си отиде рано, безъ да бѣше изпълнилъ напълно творческата си мисия. Отиде си, като ни остави не голѣмо по обемъ, но голѣмо по съдържание духовно наследство: стихосбирката **„Подиръ сѣнката на облацитѣ“**, драмитѣ: „Въ политѣ на Витоша“ и „И когато гръмъ удари“ и дветѣ книги, родени отъ споменитѣ му отъ неговия четнически животъ въ Македония: **„Гоце Дѣлчевъ“ и „Хайдушки копнения“.**

Д-ръ Стефанъ Ив. Стояновъ

Петрова крепость

Продължение отъ стр. 2-ра

таенъ изходъ между скалитѣ. Когато турцитѣ разбили вратитѣ и влѣзли вжтре, намѣрили само бабата. Тя продължавала да бие тъпана и да повтаря напѣвно: „Да живѣе нашия господарь, да живѣе болярина Петъръ!“ И затова турцитѣ нарекли крепостьта Петричъ кале, което ще рече Петрова крепость. На това мѣсто днесъ още стърчатъ чѣколко кжса отъ крепостния зидъ и личатъ следи отъ каменна стълба, които напомнятъ за миналата слава и величие, а по скалитѣ волни орли виятъ гнѣзда. Въ тия орли каточели сж въплътени душитѣ на нашитѣ юначни прадѣди, напоили съ кръвьта си родната земя и очертали съ коститѣ си границитѣ ѝ. Затова велики и славни сж подвизитѣ имъ и голѣми и безсмъртни сж тѣхнитѣ дѣла. Хвала имъ!...

Театърътъ--мощно срѣдство за културно възпитание

Историята на българския театъръ почва отъ нашето възриждане Едновремено съ подема за национална свобода, процъвтява и българската литература, а ведно съ нея слага началото на театъра — любителската сцена Единъ отъ първитѣ създатели на любителската сцена е известниятъ просвѣтитель Добри Войниковъ. Ролята на тия любителски театрални трупи въ нашето възраждане е голѣма. Ведно съ просвѣтителната работа. любителската сцена е била мѣсто. кждето сж си давали среща мнозина по-будни дейци, а сжщо така тукъ се е събиралъ масово българскиятъ народъ и по този начинъ поне за моментъ се е почувствувалъ като едно цѣло.

Следъ освобождниието нашиятъ театъръ напредва съ голѣма бързина, критериятъ се повишава, сценичната постановка се усъвършенствува, за да се стигне до положението нашия театъръ днесъ да догонва голѣмитѣ европейски театри.

Все пакъ, малцина сж онія щастливци, които могатъ да посѣщаватъ Народниятъ театъръ, *било, че не всички живѣятъ въ София, било поради нѣмане материална възможность.*

Затова и днесъ лъбителскитѣ театрални трупи по села и градове си оставатъ главнитѣ стороници за даване представления въ по-голѣмата часть на нашата страна, като не говоримъ за голѣмото значение на нѣколкото общински, областьни и пжтуващи театри, които сжщо така допринасятъ твърде много за сценичното възпитание на нашия народъ.

Едно, обаче, не може да премълчимъ Това е, че нѣкои книгоиздателства издаватъ преводни и оригинални драми и комедии, чиято литературна и театрална стойность се състои само въ това да пълнятъ витринитѣ на книжарницитѣ, макаръ, че въ повечето случаи се дава само единъ неграмотенъ баласть, литературно и особено драматична, бихъ я нарекълъ, слама.

По безкритичниятъ читатель, особено въ провинцията, не може да отдѣли бисера отъ сламата и се оставя да се шири безнаказано драматичниятъ талашъ. А знае се въздействието на драматичното произведение — гледано на сцената — върху зрителя. Хубавата смисленатa, пиеса, комедия и трагедия **създава** характери, **кали́ва** воли, **изправя** недостатъци и обратно лошата, развращаващата, действува на низкитѣ страсти и убива **човѣкътъ**, което звучи гордо, както казва Горки.

Новоизлизащата театрална б-ка **„Съвременен театъръ“** подъ редакцията на Георги Костовъ известенъ режисьоръ и театраленъ деецъ, се явява като отдушникъ и иде да разчисти пжтя къмъ създаване на истинска драматична литература. Добъръ познавачъ на сценичното изкуство, разбралъ нуждата отъ полезно драматично творчество г. Костовъ се е постаралъ да подбере нѣколко твърде ценни въ художествено *отношение пиеси* като **„Когато слушашъ хората“** (Свѣтъ), отъ прочутия югославянски писатель Бр. Нушичъ; **„Пеги, радость моя“** отъ Манерсъ Хортлей, **„Черното петно“** отъ Г. Каделбургъ; **„Кавалъ свири на поляна“** отъ Ив. Велйовъ; **„Художественъ театраленъ сборникъ“** отъ В. Александровъ, кждето умело сж събрани стихове, хуморъ и сцени отъ чужди и наши писатели. Ценното на библиотека „Съвременен театъръ“ е и това, че всички пиеси, както и сборника, на сж годени и за най-простата селска сцена

Не можемъ освенъ да поздравимъ нейния създателъ и редакторъ г. Костовъ и да пожелаемъ пиеситѣ да проникнатъ и въ най-затънтеното наше село.

Крумъ Григоровъ

Афоризми и парадокси

Вѣрата и знанието нѣматъ нищо общо помежду си и се коренно различаватъ: когато на единъ вѣрующъ докажемъ, че има Богъ, той престава да вѣрва въ него, но все пакъ човѣкъ може да вѣрва въ силата на знанието.

Имате ли любовьта вѣрата и надеждата, чудесата ще обсаждатъ вашия домъ. Тѣ сж чепатия ключъ сж три философски камъка, които обрѣщатъ проститѣ меаали въ злато, а златото — въ идея.

Любовь! Кой заключи въ тая дума безкрайностьта и остави сърдцето да ридае отвънка самичко?!

Онова, което тегли строга демаркационна линия между човѣка и животното, е смѣхътъ, затова, по смѣха надъ самия себе си се различава свършовѣка отъ човѣка.

Богъ е създалъ жената, за да подържа чрезъ нея, вѣчната въ душата на мжжа, нужда отъ обожаване.

Революционера не е нищо друго, освенъ човѣкъ, който, горейки отъ жажда за самопознание обрѣща свѣта съ главата надолу, за да му каже свѣта, какъ изглежда отдолу нагоре.

Фейлетонъ

Есенни навѣи

Единъ пожълтялъ, отбруленъ листъ, отъ незнайно дърво, лѣтя изъ въздуха и кацна, по право падна въ една локва. Ще изгние тамъ. Напролѣть, незнайното дърво ще роди нови листа. Дочакатъ ли есеньта и тѣхната участь ще е такава. Ще ги откъсне вѣтъра, недожълтяли още и, наспроти волята имъ, ще ги отвѣе дяволъ знае кжде. по локви и бунища.

Есенниятъ вѣтъръ вѣе и отвѣва: листа, купнежи и блѣнове. Отвѣва ги, събаря ги. Рушатъ се хиляди живота, пустѣятъ въ безсмислие недоразрушенитѣ, останалитѣ пъкъ чакатъ своя редъ. И той ще дойде... Понѣкога предчувствието го посреща отъ далечъ и му пжтеводствува.

*

Задъ менъ, на крачка разстояние, върви човѣкъ. Работникъ е. Върви, пухти, залита и говори. Ей тъй на, самъ на себе си говори и то гласно. Кой би могълъ да отдѣли лудитѣ отъ мждритѣ? Пияниτѣ, обаче, сами се дѣлятъ. вървятъ и залитатъ.

„Пихъ и се напихъ Х-м-м-ъ. Утре може да отиде на война, или кой знае кжде. Може и да не бжде пиянъ и пакъ ще ме убиятъ. Така ли е?“

Разбрахъ. че къмъ менъ се отправи въпроса. Трѣбваше да му отвърна. Не знамъ, бе приятелю.

„И да не знаешъ, така е, братко. Ще видишъ и ще се научишъ. Х-м-м-ъ. Азъ съмъ пиянъ и знамъ, а ти?“

Пияниятъ залитна, препъна се и падна. Падна като пожълтялъ есененъ листъ. Ще стане или ще го вдигнатъ днесъ. Но утре като падне, тамъ кждето чака той и да го вдигнатъ ще бжде напраздно.

Обрѣщамъ се да видя локвата и пожълтялия листъ. Той бѣше тамъ и може би гние вече, тъй както гние всѣки падналъ.

Резо Стругаровъ

5 ХУБАВИ драми 100 ЛВ.

Б-ка „Съвременен театъръ“

поднася за този сезонъ най-хубавитѣ пиеси, редактирани и пригодени за всѣка любителска сцена отъ режисьора Г. КОСТОВЪ.

1. **Когато слушашъ хората**, комедия отъ Бр. Нушичъ 40 л.
2. **Черното петно**, пиеса отъ Каленбургъ 30 л.
3. **Пеги, радость моя**, М. Хортлей 30 л.
4. **Кавалъ свири на поляна**, драма отъ Ив. Велйовъ 30 л.
5. **Художественъ театраленъ сборникъ**, (декламации, хорови декламации, художествено четене, хуморъ, сцени), съставилъ **В. Александровъ**.

Пиеситѣ купени по-отдѣлно се доставятъ по цена, купени заедно за 100 л. вмѣсто 160 л.

При нал. пл. прибавяме 4% (или на часть отъ сто за разноски). **Доставя книжарница „НОВЪ СВѢТЪ“**

Екз. Йосифъ 34, София

Пощ. чек. с-ка 1094.

лѣха съ сълзи:

— Че така, умрѣха, и трима̀та въ единъ месецъ, — продължаваше тя. — Какво можехъ да направя? Останахъ сама. За аптекаря, за доктора, за погребението на трима̀та... Продадохъ колкото нѣща имаше. Разплатихъ и останахъ безъ нищо. Постжпихъ слугиня при господаря Кашо, — помнишъ ли го? Единъ куцъ. Току що бѣхъ навършила петнадесеть години. Нали, когато ти замина азъ нѣмахъ още четиренадесеть. Съ него сгрѣшихъ. Глупави сме ние женитѣ. После станахъ бавачка при нотариуса. И съ него сжщо. Отначало ме издържаше и живѣехъ въ квартира. Но не за дълго. Остави ме и азъ преживѣхъ три дена безъ да ямъ. Никой не искаше да ме вземе, и постжпихъ ето тукъ, като другитѣ.

Тя говореше и сълзитѣ ѝ течеха като потокъ отъ очитѣ, мокрѣха бузитѣ и се стичаха въ устата ѝ.

— Какво направихме ние?— проговори тя.

Азъ мислѣхъ, че и ти си умрѣлъ, каза тя все така задавана отъ сълзи. — Нима съмъ виновна? — едвамъ чуто прошепна тя

— Но какъ, ти не мели позна? сжщо едвамъ чуто попита той.

— Азъ незнамъ, азъ не съмъ виновна! — продължаваше тя и още по-силно зарида.

— Нима можехъ да те позная? Ти не бѣше такава, когато заминахъ. Но ти какъ не ме позна?

Тя махна отчаяно ржка.

— Ахъ! Азъ толкова много мжже виждамъ, че всички ми изглеждатъ съ едно лице.

Сърдцето на Дюкло се свиваше така силно и болно, че му се искаше да крещи и реве, като малко детенце, когато го биятъ.

Той стана, отстрани нея отъ себе си и като хвана съ голѣмитѣ си матроски лапи главата ѝ започна втренчено да се вглежда въ лицето ѝ.

Малко по-малко, най-после, той позна въ нея онова мъничко и весело момиченце, което бѣ оставилъ въ кжщи съ онѣзи, на които тя бѣ затворила очитѣ.

— Да, ти си Франсоаза; Моята сестра! — продума той.

И изведнажъ зарида... Тежки ридания на мжжъ задавиха гърлото му. Той пусна главата ѝ, удари по масата съ юмрукъ така силно, че чашитѣ полетѣха на земята и се счупиха съ дивъ трѣсъкъ.

Другаритѣ му се обърнаха къмъ него очудени.

— Гледай какъ се развика! — каза единъ.

— Стига си ревалъ! — обади се другъ.

— Ей, Дюкло, каква ревешъ? Да се качимъ пакъ горе, — каза трети, като дръпна съ една ржка Селестина за ржката, а съ другата пригърна своята засмѣна заруменяла, съ блестящи черни очи другарка.

Дюкло изведнажъ млъкна и съ затаенъ дъхъ устреми погледъ въ другаритѣ си. После съ онова странно и решително изражение, което добиваше когато влиза въ бой, съ олюляване приближи до матроса, който пригръщаше девойката, удари съ ржка между него и девойката и като ги раздѣли извика:

— Маршъ! Нима не виждашъ че това е твоя сестра! Всички тѣ сж нѣкому сестри. Ето, това е моята сестра Франсоаза! Ха-ха-ха! — прорида той съ ридания прилични на хриптене, олюля се още по силно, дигна ржце и се строполи на пода. И започна да се валя по пода, да удря по него съ ржце и крака и да хърка, като че агонизира.

— Трѣбва да го турнемъ да спи, каза единъ отъ другаритѣ му, — да не го изхвърлятъ на улицата.

Тѣ дигнаха Селестина, отнесоха го горе, въ стаята на Франсоаза и го сложиха на нейното легло.

Печ. „К. Николовъ“—Варна